

Kalendarium łambinowickie (styczeń–grudzień 2024)

Styczeń

- 29 I W łambinowickiej siedzibie Muzeum miały miejsce obchody 79. rocznicy Tragedii Górnośląskiej. W wydarzeniu udział wzięli m.in. Peter Herr – konsul Niemiec w Opolu, Zuzanna Donath-Kasiura – wicemarszałek województwa opolskiego oraz Bernard Gaida – pełnomocnik Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce ds. współpracy międzynarodowej. Muzeum reprezentowała dyrektor – dr Violetta Rezler-Wasielewska.

Luty

- 15 II Na zaproszenie Muzeum Dom Rodziny Pileckich w Ostrowi Mazowieckiej dr Piotr Stanek z Działu Naukowego CMJW wygłosił wykład „Powrót za druty – jeniec wojenny Witold Pilecki”.
- 23 II We współpracy z Akademią Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, opolskim oddziałem Stowarzyszenia Współpracy Polska–Wschód oraz Lwowskim Pałacem Sztuki w opolskiej siedzibie Muzeum zorganizowano spotkanie „Sztuka a wojna”. Gośćmi tego wydarzenia byli m.in. Irena Pordzik – konsul honorowa Ukrainy, dr Joanna Filipczyk – dyrektor Galerii Sztuki Współczesnej w Opolu oraz Romuald Jeziorowski – opolski artysta.
- 29 II Doktor Violetta Rezler-Wasielewska wzięła udział w konferencji pod hasłem „Pamięć w sztuce” organizowanej przez Muzeum Narodowe w Lublinie.
- 29 II W Żydowskim Instytucie Historycznym rozpoczęło się seminarium dla edukatorów związanych z miejscami pamięci. Z ramienia CMJW uczestniczyły w nim dr Anna Wickiewicz oraz mgr Urszula Lechicka z Działu Edukacji i Wystaw.

Marzec

- 1 III Na zaproszenie opolskiego Urzędu Wojewódzkiego dr Violetta Rezler-Wasielewska reprezentowała Muzeum podczas opolskich obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

- 1 III W Gdańsku odbyło się szkolenie pt. „Nabywanie, ewidencjonowanie, inwentaryzacja kontrolna, deakcesja”, z udziałem mgr Elżbiety Góry – kierowniczką Działu Zbiorów i Konserwacji Muzeum.
- 6 III Odbyło się pierwsze w 2024 r. „Łambinowickie Spotkanie Muzealne”. Doktor Anna Wickiewicz oraz dr Piotr Stanek poprowadzili spotkanie pt. „Od ewakuacji do wyzwolenia”. Tematem przewodnim były okoliczności i przebieg ewakuacji oraz pierwsze chwile wolności jeńców.
- 7–8 III Na Wydziale Historii Uniwersytetu w Białymstoku miała miejsce międzynarodowa konferencja „Jak rozmawiać o wojnie z uczestnikami wydarzeń kulturalnych”, z udziałem dr Renaty Kobylarz-Buły – zastępcy dyrektora CMJW.
- 8 III Zorganizowano spotkanie „Jak wojna wyemancypowała kobiety”. Prelegentami byli dr Anna Czermer i dr Kamil Weber z Działu Naukowego Muzeum. Wydarzenie było częścią II Tygodnia Kobiet w Opolu.
- 18 III Przed pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych odbyły się uroczystości 79. rocznicy wyzwolenia Stalagu 344 Lamsdorf. Organizatorami było Muzeum i Urząd Gminy w Łambinowicach. Uroczystości zostały objęte patronatem honorowym ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bartłomieja Sienkiewicza, wojewody opolskiej Moniki Jurek oraz marszałka województwa opolskiego Andrzeja Buły. Udział w nich wzięły m.in. Monika Jurek – wojewoda opolska oraz Katarzyna Leciejewska, reprezentująca szefa Urzędu ds. Kombatantów Lecha Parelłę. Ich wystąpienia zostały dopełnione zabraniem głosu przez Agnieszkę Trelę – wnuczkę Edwarda Kłosa, a także Sonię Waterfall – córkę Sidney’ a Waterfalla, które reprezentowały rodziny polskich i brytyjskich jeńców Stalagu 344 Lamsdorf, oraz przez dr Violettę Rezler-Wasielewską. Po zakończeniu części oficjalnej zebrani zwiedzili wystawę plenerową „Miejsce z blizną”.
- 21 III Odbyło się pierwsze w nowym roku spotkanie z cyklu „Twarze Opola”. Bohaterem i gościem wydarzenia w opolskiej siedzibie CMJW był Jerzy Stemplewski, fotograf, działacz społeczny od lat związany z Muzeum. Była to okazja do zapoznania się z jego działalnością oraz wspomnień o najważniejszych wydarzeniach dotyczących Muzeum i regionu.
- 23 III Na terenie po Stalagu 318/VIII F i wystawy „Miejsce z blizną” odbyła się droga krzyżowa z udziałem osób z zagranicy. Nabożeństwo poprzedzone zostało zwiedzaniem łambinowickiej siedziby Muzeum oraz prelekcją na temat historii Miejsca Pamięci. Z najważniejszymi faktami zapoznali pielgrzymów dr Violetta Rezler-Wasielewska oraz mgr Dominik Hadas z Działu Edukacji i Wystaw. Wydarzenie zainicjowała Monika Kwiatosz, konsul honorowa Republiki Włoskiej we Wrocławiu.

- 24 III Delegacja CMJW, w składzie: mgr Elżbieta Góra oraz dr Michał Jakubik, wzięła udział w obchodach 80. rocznicy tzw. Wielkiej Ucieczki ze Stalagu Luft 3 Sagan.
- 25 III Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołano członków Rady ds. Muzeów i Miejsc Pamięci Narodowej. Opolskie środowisko muzealników w trakcie trzyletniej kadencji reprezentować będzie dr Violetta Rezler-Wasielewska.

Kwiecień

- 3 IV „Doktor Tadeusz Pragłowski. W Łambinowicach i w Katyniu” to tytuł kolejnej odsłony „Łambinowickich Spotkań Muzealnych”. Gościem spotkania był Przemysław Badura z Panteonu Górnośląskiego w Katowicach. Jego wypowiedź uzupełniona została przez dr Renatę Kobylarz-Bułę. Przybliżyła ona zebranym kwestię badań i ekshumacji masowych mogił jeńców radzieckich na terenie Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach.
- 12 IV Odbył się finał XXXI edycji Konkursu Recytatorskiego Poezji Janieckiej „Nie tracimy pamięci”. Wydarzenie zorganizowane zostało przez Muzeum we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół CMJW i objęte honorowym patronatem wojewody opolskiego Sławomira Kłosowskiego, marszałka województwa opolskiego Andrzeja Buły, starosty opolskiego Henryka Lakwy i opolskiej kurator oświaty Joanny Raźniewskiej. Patronat medialny nad konkursem sprawowały: TVP Opole, Radio Opole, Radio DOXA, „Nowa Trybuna Opolska” i „Nowiny Nyskie”. Przesłuchania 79 uczestników z województwa opolskiego przeprowadzono z podziałem na trzy kategorie wiekowe. Recytatorów oceniało jury w składzie: Edmund Borzemski, Cecylia Jacewska-Caban, Barbara Grzegorzczak, Andrzej Jakubczyk, Adriana Jarosz, Elżbieta Lisak-Duda, Iwona Ratajczak, Ludmiła Małgorzata Sobolewska i Beata Wnęk-Malec. Werdyktem jurorów w kategorii „szkoły podstawowe (kl. IV–VI)” I nagrodę otrzymała Julia Czubasiewicz z PSP w Łambinowicach; II nagrodę – Marlena Wójcik z SP nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Głubczycach, III nagrodę – Nina Antoszek z PSP w Luboszycach. Przyznano również wyróżnienie dla Stefanii Lacek z PSP w Luboszycach. W kategorii „szkoły podstawowe – kl. VII–VIII” I nagrodę przyznano Antoninie Lacek z PSP w Luboszycach, II – Dianie Fedchenko, reprezentującej Społeczną Szkołę Podstawową im. ks. Jana Twardowskiego w Mechnicy, a kolejne miejsce na podium zajęła Magdalena Rupacz, reprezentantka Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krośnicy. Jury przyznało również wyróżnienie dla Franciszka Dajczaka z PSP nr 1 im. Jana Dzierżona w Kluczborku. W kategorii „szkoły ponadpodstawowe” zwyciężyła Dobrochna Kantorowicz z Publicznego LO

- nr 1 w Opolu. Drugie miejsce zajęła Aneta Wieszała reprezentująca Zespół Szkół Ekonomicznych im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Opolu, III miejsce przyznano Emilii Jarosz – reprezentantce Publicznego LO nr 2 w Opolu. Wyróżnienie otrzymała Milena Bortniczuk, uczennica Diecezjalnego Liceum Humanistycznego w Nysie. W tym roku jury przyznało także wyróżnienie specjalne, które otrzymała Antonina Czollek, reprezentująca PSP w Chrzastowicach.
- 12 IV Doktor Piotr Stanek reprezentował Muzeum podczas opolskich obchodów Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Wśród osób oddających hołd ofiarom znalazła się m.in. Maria Matlachowska, córka zamordowanego w Katyniu por. Józefa Libury.
- 22 IV W Dniu Ziemi uczniowie z PSP im. Bohaterów Walki z Faszyzmem w Łąbinowicach oraz wolontariusze wzięli udział w sprzątaniu Miejsca Pamięci.
- 25 IV W opolskiej siedzibie Muzeum odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Twarze Opola” pt. „Krasne, Starobielsk, Kazachstan... Pamięć o wojennej apokalipsie”. Jego bohaterką była opolska pediatra – Maria Matlachowska. Działaczka Opolskiego Oddziału Stowarzyszenia Rodzina Katyńska, która przybliżyła historię swojej rodziny, w tym Julii i Józefa Liburów. Przez pryzmat losów ojca Pani Marii zgromadzeni mogli poznać realia polskich rodzin przed wybuchem II wojny światowej oraz po dostaniu się do radzieckiej niewoli. Spotkanie prowadziła dr Renata Kobylarz-Buła oraz Joanna Matlachowska-Pała, córka bohaterki spotkania.
- 26 IV „Jak kocha to poczeka. Serce za drutami” to tytuł wykładu wygłoszonego przez dr Annę Czerner i dr. Kamila Webera w sali wykładowej Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Opolskiej. Wystąpienie inspirowane było wystawą „Kocham, do zobaczenia...” autorstwa prelegentów i przybliżyło różne oblicza miłości w czasie wojny i niewoli.
- 27 IV Doktor Violetta Rezler-Wasielewska uczestniczyła w opolskich obchodach Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków. Dyrektor udała się na uroczystość w Pokoju na zaproszenie dr hab. Moniki Ożóg, ówczesnej wojewódzkiej opolskiej konserwator zabytków, oraz Barbary Zajęc – wójta gminy Pokój.
- Maj**
- 2 V Doktor Renata Kobylarz-Buła reprezentowała instytucję na wojewódzkich obchodach Dnia Flagi przed pomnikiem Bojownikom o Wolność Śląska Opolskiego, przy opolskim placu Wolności.
- 8 V Na terenie Miejsca Pamięci dr Anna Wickiewicz i dr Michał Jakubik wraz z delegacją gminy Łąbinowice upamiętnili 79. rocznicę zakończenia

- II wojny światowej. Następnie w łambinowickiej siedzibie CMJW odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Łambinowickie Spotkania Muzealne” pt. „Łamsdorf/Łambinowice. Archeologia Miejsca Pamięci”. Poświęcone było ono prezentacji rezultatów interdyscyplinarnego projektu „Nauka dla społeczeństwa, społeczeństwo dla nauki w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach”. Prezentację ustaleń w formie filmu i katalogu towarzyszącego wystawie wzbogaciło wystąpienie wolontariuszy – poetów haiku.
- 16–17 V Dyrektor Violetta Rezler-Wasielewska oraz dr Renata Kobylarz-Buła uczestniczyły w obchodach jubileuszu Instytutu Śląskiego. Zaprzyjaźniona z Muzeum placówka świętowała 90. rocznicę istnienia.
- 18 V „Pod gwiazdami Europy” to hasło zorganizowanej w CMJW Nocy Muzeów. Wśród propozycji dla zwiedzających znalazły się: kuratorskie oprowadzanie po wystawie czasowej „Kocham, do zobaczenia...” oraz wystawie stałej „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach – dziedzictwo regionalne, narodowe, europejskie”, prelekcja dr. Piotra Stanka, kierownika Działu Naukowego pt. „Rotmistrz Witold Pilecki jedną z gwiazd Europy” oraz towarzyszący jej pokaz animacji pt. „Tajemnica Bohatera”. Dla najmłodszych przeprowadzono także warsztaty „Był sobie miś”.
- 18–21 V Magister Dominik Hadas brał udział w wyjeździe studyjnym do Belgii. Wyjazd był elementem współfinansowanej ze środków unijnych operacji pn. „OPA – Oznakowanie tras rowerowych, promocja turystyki rowerowej i angażowanie mieszkańców w aktywny wypoczynek”.
- 22 V Doktor Violetta Rezler-Wasielewska uczestniczyła w konferencji poświęconej wyzwaniom stojącym przed placówkami wpisanymi do Państwowego Rejestru Muzeów.
- 24 V W ramach polsko-niemieckiej konferencji „III Rzesza wobec Powstania Warszawskiego” wystąpił dr Piotr Stanek. Wygłosił referat „Niemiecki aparat obozowy wobec Powstańców Warszawskich i cywilów deportowanych z Warszawy”.
- 28 V W opolskiej siedzibie Muzeum odbyło się spotkanie Stowarzyszenia Przyjaciół CMJW. Podczas Walnego Zebrania Sprawozdawczego, członkowie zapoznali się m.in. ze szczegółami działalności w 2023 r. oraz planami na kolejny rok.

Czerwiec

- 3 VI Muzeum wystąpiło z programem własnym podczas Święta Województwa Opolskiego w Mosznej. Na stoisku CMJW uczestnicy mieli okazję zapoznać się z wydawnictwami instytucji i bieżącą ofertą oraz wziąć udział w quizie, jak też konkursie sensorycznym.

- 5 VI „Tylko ślad snów i marzeń” to tytuł ostatniego przed wakacjami spotkania z cyklu „Łambinowickie Spotkania Muzealne”. Gośćmi spotkania byli Katarzyna Nowak – dyrektor Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha oraz dwóch poetów haiku – Wiesław Karliński i Krzysztof Kokot. Rozmowę prowadziła literatka Anna Tlałka. Główną część spotkania stanowiła prezentacja utworów z tomu haiku *Opada mgła*.
- 10 VI Zorganizowano XIX edycję sesji edukacyjnej „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej” pod hasłem: „Wyjście z klasą. Edukacja historyczna 2024”. Po części dyskusyjnej ogłoszono wyniki XVI edycji konkursu na projekt historyczny „Póki nie jest za późno”. Organizatorami konkursu było Muzeum oraz Starostwo Powiatowe w Nysie. Patronat honorowy nad nim sprawowali: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewoda Opolski, Marszałek Województwa Opolskiego, Starosta Opolski oraz Opolski Kurator Oświaty. Patronat medialny nad konkursem objęły: Radio Opole, Radio DOXA, TVP 3 Opole, „Nowa Trybuna Opolska” i „Nowiny Nyskie”. Do oceny zakwalifikowano 59 prac, które oceniło jury w składzie: dr Iwona Konopnicka – przewodnicząca (Uniwersytet Opolski), dr Renata Kobylarz-Buła (CMJW), mgr Urszula Lechicka (CMJW), mgr Maria Buła (CMJW), dr Michał Jakubik – sekretarz (CMJW). I miejsce przyznano Juli Szeląg z III LO im. Samuela Bogumiła Lindego w Toruniu za projekt „ORP «WICHER» – bohaterski obrońca polskiego wybrzeża podczas kampanii wrześniowej 1939 roku upamiętniony na muralu «Chwała Polskim Marynarzom»”; II nagrodę otrzymali Magdalena Handke, Karolina Hewlik i Maksymilian Kleba z I LO im. prof. Zbigniewa Religi w Zabrzu za projekt „A życie toczy się dalej. Opowieść o Franzu Wilhelmie Herzbergu”; III miejsce zajęli Benjamin Zefrian z I LO im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu oraz Gerard Drecki z VII LO im. Dąbrówki w Poznaniu za projekt „Fortyfikacje polowe frontu północnego Powstania Wielkopolskiego pod Tarkowem”. Ponadto przyznano wyróżnienie, które otrzymała Julia Świstowska z SP im. Juliana Tuwima w Wielączy Kolonii za pracę „Pomnik pamięci mieszkańców wysiedlonych z Wielączy podczas II wojny światowej”.
- 10 VI Odbędzie się posiedzenie Rady CMJW, na którym przyjęto sprawozdanie za 2023 oraz plan pracy na rok 2024.
- 15 VI Doktor Renata Kobylarz-Buła reprezentowała Muzeum na gali 25-lecia Teatru Ekostudio.
- 18 VI W zorganizowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Uniwersytet SWPS w Warszawie – w formie online – seminarium poświęconemu funkcjonowaniu i ochronie miejsc pamięci uczestniczyła dyrektor CMJW. Doktor Violetta Rezler-Wasielewska wygłosiła referat „Poznać, odkryć, zachować – efekty współpracy

z archeologami. Przykład Łąbinowic”. Wypowiedzi towarzyszyło wystąpienie Katarzyny Byry z Urzędu Gminy w Łąbinowicach.

20–21 VI Doktor Violetta Rezler-Wasielewska uczestniczyła w spotkaniu z cyklu „Muzea Jutra 2”. Tegoroczna odsłona odbyła się w Muzeum Okręgowym w Toruniu, a zorganizowano ją we współpracy ze Stowarzyszeniem Muzealników Polskich.

28 VI Muzeum uczestniczyło z programem własnym w opolskiej Nocy Kultury. Wśród proponowanych zwiedzającym propozycji znalazły się m.in. otwarcie wystawy „Lamsdorf/Łąbinowice. Archeologia Miejsca Pamięci”, warsztaty archeologiczne dla najmłodszych uczestników wydarzenia oraz quiz sensoryczny.

Lipiec

6 VII Łąbinowicką siedzibę Muzeum oraz tereny poobozowe odwiedziła delegacja posłów z Nadrenii-Palatynatu. Wizyta odbyła się dzięki zaangażowaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego. Prelekcję wprowadzającą wygłosiła dr Violetta Rezler-Wasielewska.

10 VII Rozpoczęto przebudowę obiektu gospodarczego w Łąbinowicach. Przedsięwzięcie odbyło się w ramach kontynuowania zadania pn. „Przebudowa budynku Muzeum w Łąbinowicach przy ul. Muzealnej 4 wraz z poprawą otoczenia”. Inwestycję zrealizowano dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

11 VII W siedzibie Starostwa Powiatowego w Nysie dr Violetta Rezler-Wasielewska omówiła perspektywy współpracy ze starostą nyskim Danielem Palimąką. Dotyczyły one m.in. udziału starosty w wydarzeniach muzealnych oraz inicjatywach edukacyjnych i promocyjnych.

Sierpień

1 VIII Przed pomnikiem Powstańców Warszawskich na terenach poobozowych przedstawiciele Muzeum pod przewodnictwem dr Violetty Rezler-Wasielewskiej, złożyli kwiaty i znicze upamiętniające początek zrywu zbrojnego w stolicy. W wojewódzkich obchodach przy pomniku Armii Krajowej w Opolu, instytucję reprezentowała dr Renata Kobylarz-Buła.

6 VIII Rzeźby z pomnika Martyrologii Jeńców Wojennych zostały zdjęte w celu poddania ich konserwacji. Projekt „Konserwacja rzeźb pomnika Martyrologii Jeńców Wojennych w Miejscu Pamięci Narodowej – Łąbinowice” realizowała Gmina Łąbinowice ze środków otrzymanych od Ministra

- Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wojewody Opolskiego, a także przy wkładzie własnym.
- 17 VIII Muzeum otworzyło konto w serwisie Instagram. Jest to formą dotarcia do kolejnych grup odbiorców.
- 29–
- 30 VIII Pracownicy Muzeum uczestniczyli w międzynarodowej konferencji „Jedna historia. Dwie perspektywy?”. Spotkanie w Kleinenbremen było inauguracją współpracy między CMJW, Kopalnią i Muzeum w Kleinenbremen, Centrum Pamięci i Dokumentacji Obozu Koncentracyjnego Porta Westfalica i Miejscem Pamięci Stalag 326 (VI K) Senne. Udział w nim wzięli przedstawiciele CMJW: dr Violetta Rezler-Wasielewska, dr Renata Kobylarz-Buła oraz dr Piotr Stanek.
- 31 VIII Magister Piotr Jędorowicz z Działu Zbiorów i Konserwacji wziął udział w seminarium w Wielopolu Skrzyńskim. Podczas spotkania pod hasłem „Muzealne pasje”, wygłosił referat „Oto ja posyłam posłańca mego przed Tobą... Nieznana historia brytyjskiego kapelana, jeńca Stalagu VIII B Lamsdorf”. Temat spotkał się z dużym zainteresowaniem.

Wrzesień

- 1 IX W kościele parafialnym w Łambinowicach odbył się po raz kolejny koncert „Modlitwa Pokoju”. Wydarzenie rozpoczął proboszcz ks. Piotr Białos. Kolejno głos zabrali: ks. bp Paweł Stobrawa – zastępujący ks. bp. Andrzeja Czaję, który objął wydarzenie patronatem honorowym oraz dyrektor CMJW – dr Violetta Rezler-Wasielewska. Oprawę muzyczną zapewnił zespół wokalny Kairos pod dykcją Borysa Somerschafa. Zaprezentowano muzykę religijną z różnych kręgów, a repertuar zwieńczyło wykonanie *Modlitwy obozowej*. Po zakończeniu koncertu, uczestnicy w łambinowickiej siedzibie Muzeum zapoznali się z nową wystawą czasową „Porządek i zagłada. Policja w nazistowskich Niemczech”. W jej tematykę gości wprowadził mgr Dominik Hadas.
- 4 IX „Amerykański sen stryja Michała. Jak badać historię własnej rodziny?” – to tytuł prelekcji wygłoszonej przez Jerzego Okrześ w ramach pierwszych po przerwie wakacyjnej „Łambinowickich Spotkań Muzealnych”. Wydarzenie odbyło się w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa. Dyskusję na temat źródeł archiwalnych i możliwości prowadzenia badań genealogicznych, która towarzyszyła wydarzeniu, moderowały dr Renata Kobylarz-Buła oraz mgr Urszula Lechicka.
- 4–6 IX Pracownicy Muzeum uczestniczyli w dwóch wydarzeniach naukowych na Pomorzu. Podczas XV edycji Forum Pamięci w Sztutowie dr Anna Czer-ner oprowadziła uczestników po wystawie „Kocham, do zobaczenia...”,

- autorstwa pracowników CMJW. Doktor Dominik Marcinkowski wygłosił natomiast referat „Nie ma jednej pamięci. Spotkania rodzin jeńców II wojny światowej”. Dodatkowo, dr Violetta Rezler-Wasielewska moderowała jeden z paneli dyskusyjnych pt. „Konserwacja, eksponaty i nowoczesne technologie”. Ponadto reprezentowała ona Muzeum w odbywającym się w Toruniu spotkaniu muzealników i specjalistów z innych dziedzin pt. „Nowoczesne muzeum – relacje i narracje 2”. Dyrektor zasiadała w radzie naukowej konferencji.
- 7 IX Doktor Piotr Stanek wygłosił prelekcję dotyczącą historii Oflagu VII A Murnau i Ilagu VIII/Z Kreuzburg (Kluczbork) oraz Stalagu Luft 7 Bankau (Bąków). Wydarzenie mające miejsce w Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku było częścią obchodów Europejskich Dnia Dziedzictwa. Muzeum reprezentowała również dr Violetta Rezler-Wasielewska.
- 10 IX Odbyło się posiedzenie Rady do spraw Opieki nad Miejscem Pamięci Narodowej w Łąbinowicach. Jej członkowie podsumowali przedsięwzięcia zrealizowane od roku 2023, a także nakreślili przyszłe plany i omówili istotne sprawy bieżące. Posiedzenie Rady otworzyła dr Violetta Rezler-Wasielewska – witając nową członkinię Rady – przedstawicielkę Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Magdalenę Erdman oraz Zbigniewa Bomersbacha, opolskiego wojewódzkiego konserwatora zabytków i Daniela Palimąkę – starostę nyskiego. Następnie, wraz z kierowniczką Działu Zbiorów i Konserwacji – Elżbietą Górą, zrelacjonowały przebieg prac w Miejscu Pamięci w okresie od lipca 2023 do sierpnia 2024 r.
- 13 IX Wyjazdowa V sesja Rady Powiatu Nyskiego odbyła się w łąbinowickiej siedzibie Muzeum. W sali konferencyjnej CMJW dr Violetta Rezler-Wasielewska przywitała zebranych i zaprezentowała Muzeum. Głos zabrał również Daniel Palimąka, starosta nyski. Zgromadzeni zapoznali się z filmem *Lamsdorf/Łąbinowice. Muzeum i miejsce pamięci*. Obrady transmitowano w Internecie.
- 13 IX „Ujawnienie/Exposure” – to tytuł wystawy otwartej w opolskiej siedzibie CMJW. Ekspozycja, prezentowana w ramach 14. Opolskiego Festiwalu Fotografii, przybliżała prace fotografki Agnieszki Sadowskiej, które dotyczyły kryzysu na granicy polsko-białoruskiej.
- 16 IX Doktor Piotr Stanek uczestniczył w 18. Dniach Pamięci Ofiar Gestapo. W Muzeum Krakowa wygłosił on referat „«Pięć lat temu było punktem honoru nie dać się wziąć do niewoli. Dziś punktem honoru jest tam iść». Powstańcy warszawscy w obozach Wehrmachtu”.
- 18 IX Podczas XXI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich mgr Maria Bula, z Działu Naukowego Muzeum, zaprezentowała wyniki swoich badań. Wystąpienie nosiło tytuł: „Służba jak każda inna? Komendanci kompleksu obozowego Lamsdorf w latach II wojny światowej”.

- 25 IX W muzealnych mediach społecznościowych miał premierę materiał filmowy podsumowujący interdyscyplinarny projekt badawczy: „Archeologia pamięci”. Produkcja jest wizualnym zapisem wyników wrześnieowych prac archeologicznych realizowanych na terenie Starego Cmentarza Jenieckiego w Łambinowicach.
- 29 IX Na terenie Starego Cmentarza Jenieckiego odbyła się uroczystość pożegnania 60 jeńców włoskich zmarłych w obozach Lamsdorf. Ceremonia wieńczyła prace archeologiczne i ekshumacyjne prowadzone na tej nekropolii w ramach dofinansowanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego projektów naukowych: „Nauka dla społeczeństwa, społeczeństwo dla nauki w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach” oraz „Archeologia pamięci”. Gościem honorowym był ambasador Republiki Włoskiej w Polsce Luca Franchetti Pardo. W uroczystości uczestniczyli również m.in.: gen. bryg. Fluvio Poli – zastępca dyrektora Biura Ministra Obrony Włoch ds. Ochrony Obronności, Kultury i Pamięci, płk Stefano Cavaliere – attaché obrony Włoch oraz Monika Kwiatosz – konsul honorowa Republiki Włoskiej we Wrocławiu. Zespół badawczy reprezentowali: jego kierownik dr Dawid Kobiałka oraz dr hab. Michał Pawleta, prof. UAM, a Muzeum – dr Violetta Rezler-Wasielewska wraz z licznym gronem pracowników. Złożono znicze i wieńce oraz odmówiono modlitwy (również w języku włoskim), po czym okryte flagami i ozdobione kwiatami trumny przekazano do transportu polskim żołnierzom.

Październik

- 1–2 X Odbyły się dwa spotkania z Emilem Maratem – autorem książki *Bratny. Hamlet rozstrzelany*. Pierwsze spotkanie autorskie miało miejsce w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu, która była partnerem Muzeum w tym przedsięwzięciu. Prezentacji gościa dokonała wicedyrektor Biblioteki Paulina Bilicz, a jeniecki wątek w biografii Romana Bratnego przybliżyła publiczności dr Renata Kobylarz-Buła. Dzień później, w łambinowickiej siedzibie CMJW, odbyło się drugie wydarzenie z cyklu „Łambinowickie Spotkania Muzealne”, które było okazją do szerszego przyjrzenia się niewoli R. Bratnego. Z autorem jego biografii rozmawiali dr Violetta Rezler-Wasielewska oraz dr Piotr Stanek.
- 4 X Na międzynarodowej konferencji w Rzymie „Włochy–Polska–Europa. Wspólne miejsca pamięci” CMJW reprezentował dr Piotr Stanek. Przybliżał on zgromadzonym historię łambinowickiego Miejsca Pamięci. Konferencję organizowała Fundacja Rzymska im. Janiny Umiastowskiej we współpracy naukowej m.in. z: Associazione Italiana Polonisti,

Associazione Italiana Studi di Storia dell'Europa Centrale e Orientale, „Sapienza” Università di Roma, Instytutem Polskim w Rzymie, Stacją Naukową Polskiej Akademii Nauk w Rzymie, a także z prof. Robertem Trabą.

- 7 X Muzeum zorganizowało uroczyste obchody 80. rocznicy przybycia pierwszego transportu powstańców warszawskich do Łamsdorf. Wydarzenie rozpoczęły przemówienia przed pomnikiem Powstańców Warszawskich – Jeńców Stalagu 344 Łamsdorf. Głos zabrali m.in. sami uczestnicy warszawskiego zrywu: Helena Kamerska, ps. „Halina” oraz Stanisław Wołczaski, ps. „Kazimierz”. Kwiaty i znicze złożyli: Antoni Konopka – członek Zarządu Województwa Opolskiego, dr Piotr Rypson – dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Joanna Raźniewska – opolska kurator oświaty, a także przedstawiciele samorządu, służb mundurowych, środowisk nauki, kultury, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności. Następnie zgromadzeni udali się do kościoła parafialnego pw. św. Marii Magdaleny w Łąbinowicach, by wysłuchać koncertu. Muzykę skomponował Szymon Chyliński, natomiast towarzyszące jej słowa odczytał Leszek Zduń. Koncert zakończyły krótkie wystąpienia dr Violetty Rezler-Wasielewskiej oraz ks. Piotra Białosa, proboszcza łąbinowickiej parafii. Ostatnim elementem programu obchodów był wernisaż ekspozycji plenerowej „Twarz odwagi. Witold Pilecki (1901–1948)”. Prezentacji dokonał prawnuk bohatera ekspozycji – Krzysztof Kosior, któremu towarzyszył dr Piotr Stanek.
- 8–9 X Odbyła się akcja społeczno-artystyczna „Tu byli”. Prowadzona przez pracowników Muzeum i aktorów Teatru Ekostudio na stacjach kolejowych i w pociągach regionalnych była happeningiem mającym przypomnieć o transportach powstańców warszawskich z Ożarowa do Łamsdorf. Akcje zorganizowano przy wsparciu opolskiego oddziału POLREGIO S.A. Działanie realizowano w ramach projektu „Pogłosy 1944. Z Warszawy do Łamsdorf” (sfinansowano ze środków Krajowego Planu Odbudowy – inwestycja A2.5.1).
- 11 X Delegacja z Rumunii pod przewodnictwem księcia Radu Dudy gościła w Łąbinowicach. Wizyta odbyła się w towarzystwie polityków reprezentujących Parlament Mołdawii i Rumunii. Politykom asystowała grupa żołnierzy Wojska Polskiego. Ze strony Muzeum gości przyjęły dr Violetta Rezler-Wasielewska oraz dr Anna Wickiewicz, wraz z pracownikami CMJW. Gminę Łąbinowice reprezentowali natomiast wójt Tomasz Karpiński oraz sekretarz Jerzy Rosiński.

z archeologami. Przykład Łąbinowic”. Wypowiedzi towarzyszyło wystąpienie Katarzyny Byry z Urzędu Gminy w Łąbinowicach.

20–21 VI Doktor Violetta Rezler-Wasielewska uczestniczyła w spotkaniu z cyklu „Muzea Jutra 2”. Tegoroczna odsłona odbyła się w Muzeum Okręgowym w Toruniu, a zorganizowano ją we współpracy ze Stowarzyszeniem Muzealników Polskich.

28 VI Muzeum uczestniczyło z programem własnym w opolskiej Nocy Kultury. Wśród proponowanych zwiedzającym propozycji znalazły się m.in. otwarcie wystawy „Lamsdorf/Łąbinowice. Archeologia Miejsca Pamięci”, warsztaty archeologiczne dla najmłodszych uczestników wydarzenia oraz quiz sensoryczny.

Lipiec

6 VII Łąbinowicką siedzibę Muzeum oraz tereny poobozowe odwiedziła delegacja posłów z Nadrenii-Palatynatu. Wizyta odbyła się dzięki zaangażowaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego. Prelekcję wprowadzającą wygłosiła dr Violetta Rezler-Wasielewska.

10 VII Rozpoczęto przebudowę obiektu gospodarczego w Łąbinowicach. Przedsięwzięcie odbyło się w ramach kontynuowania zadania pn. „Przebudowa budynku Muzeum w Łąbinowicach przy ul. Muzealnej 4 wraz z poprawą otoczenia”. Inwestycję zrealizowano dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

11 VII W siedzibie Starostwa Powiatowego w Nysie dr Violetta Rezler-Wasielewska omówiła perspektywy współpracy ze starostą nyskim Danielem Palimąką. Dotyczyły one m.in. udziału starosty w wydarzeniach muzealnych oraz inicjatywach edukacyjnych i promocyjnych.

Sierpień

1 VIII Przed pomnikiem Powstańców Warszawskich na terenach poobozowych przedstawiciele Muzeum pod przewodnictwem dr Violetty Rezler-Wasielewskiej, złożyli kwiaty i znicze upamiętniające początek zrywu zbrojnego w stolicy. W wojewódzkich obchodach przy pomniku Armii Krajowej w Opolu, instytucję reprezentowała dr Renata Kobylarz-Buła.

6 VIII Rzeźby z pomnika Martyrologii Jeńców Wojennych zostały zdjęte w celu poddania ich konserwacji. Projekt „Konserwacja rzeźb pomnika Martyrologii Jeńców Wojennych w Miejscu Pamięci Narodowej – Łąbinowice” realizowała Gmina Łąbinowice ze środków otrzymanych od Ministra

- modeli 3D w muzealnictwie. Efektem warsztatów były materiały wideo prezentujące trzy lokalizacje na terenie Łambinowic. Prowadzącego wspierali dr Anna Czerner, dr Renata Kobylarz-Buła oraz dr Michał Jakubik. Działanie, realizowane w ramach projektu „Pogłosy 1944. Z Warszawy do Lamsdorf”, sfinansowano ze środków Krajowego Planu Odbudowy – inwestycja A2.5.1 „Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju” oraz przy dofinansowaniu Samorządu Województwa Opolskiego.
- 13 XI „Spotkania. Z historią polskich dzieci syberyjskich” – to tytuł wystawy czasowej prezentowanej w opolskiej siedzibie Muzeum. Ekspozycja autorstwa Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha przybliżyła historię polskich dzieci ewakuowanych z Syberii do Japonii po zakończeniu I wojny światowej. Historię jej powstawania przybliżyła podczas otwarcia dr Katarzyna Nowak, dyrektor krakowskiego muzeum.
- 14–15 XI Na pomniku Martyrologii Jeńców Wojennych zamontowano poddane zabiegom konserwatorskim rzeźby autorstwa: Mariana Nowaka, Jana Borowczaka i Jerzego Beskiego. Zadanie zrealizowała Gmina Łambinowice, a sprawę zainicjowało CMJW.
- 15 XI W siedzibie Uniwersytetu SWPS w Warszawie miał miejsce pierwszy Kongres Pamięci Jenieckiej. Tegoroczna odsłona odbyła się pod hasłem: „Dziedzictwo i strategie dla przyszłości”. Współorganizatorami wydarzenia byli poza CMJW: Centrum Badań nad Ekonomiką Miejsc Pamięci Uniwersytetu SWPS oraz Sieć „Liga Pamięci Jenieckiej”. Wydarzenie patronatem honorowym objęła ministra kultury i dziedzictwa narodowego – Hanna Wróblewska. Obrady otworzyła dr Violetta Rezler-Wasielewska oraz dr hab. Adam Szpaderski z Uniwersytetu SWPS. Ze strony Muzeum głos zabrali ponadto: dr Renata Kobylarz-Buła oraz dr Piotr Stanek. Wystąpienia podzielono na cztery panele tematyczne. Wydarzenie zakończyła dyskusja prelegentów oraz publiczności. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach „Programu wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju” (Krajowy Plan Odbudowy – inwestycja A2.5.1) oraz dzięki dofinansowaniu Samorządu Województwa Opolskiego.
- 25–28 XI W Bibliotece Państwowej w Berlinie, Tajnym Archiwum Państwowym Fundacji Pruskiego Dziedzictwa Kulturowego oraz archiwach państwowych Berlin-Lichterfelde i Berlin-Tegel, pracownicy CMJW przeprowadzili wielowątkowe kwerendy. Materiały zbierali dr Piotr Stanek oraz mgr Maria Bula.
- 26 XI „#Stolen Memory” to tytuł czasowej wystawy plenerowej w łambinowickiej siedzibie Muzeum. Ekspozycji prezentowanej w nietypowej formie kontenera morskiego, towarzyszył projekt prowadzony przez Arlosen

- Archives. Jego celem jest przywrócenie pamięci o ofiarach zbrodni nazi-
stowskich i grabieży mienia deportowanych.
- 27 XI Odbędzie się kolejne spotkanie z cyklu „Twarze Opola”. Tym razem jego
bohaterem był Tadeusz Horoszkiewicz – nestor opolskiego dziennikar-
stwa. Spotkanie prowadzili Ryszard Łabus – opolski operator, prof. Janina
Hajduk-Nijakowska oraz prof. Bogusław Nierenberg. Towarzyszyła im
małżonka bohatera – Barbara Horoszkiewicz. Przybyłych gości przywi-
tała dr Renata Kobylarz-Buła. W trakcie spotkania wyświetlono także
fragmenty archiwalnych materiałów filmowych, nad którymi pracował
Tadeusz Horoszkiewicz.

Grudzień

- 4 XII „Wyjęty spod prawa” to tytuł ostatniego w 2024 r. spotkania z cyklu „Łam-
binowickie Spotkania Muzealne”. Prelegentem był Daniel Podobiński –
regionalista, otworzyła je zaś dr Violetta Rezler-Wasielewska. Tematem
wydarzenia była historia susła moręgowanego – gatunku występują-
cego masowo na byłym poligonie w Łambinowicach do czasu II wojny
światowej.
- 4 XII W warszawskich Łazienkach odbyła się uroczystość nadania odznaczenia
„Dumni z Powstańców”. Uhonorowano nim CMJW, w imieniu którego
nagrodę odebrała dr Anna Wickiewicz.
- 7 XII W mediach społecznościowych Muzeum udostępniono słuchowisko *Tu
byliśmy*. Materiały wyprodukowane w ramach projektu „Pogłosy 1944”,
składają się z prologu i czterech odcinków opisujących historie m.in. Bar-
bary Lewandowskiej, ps. „Wirta”, oraz innych powstańców warszawskich.
Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach „Programu wspierania
działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na
rzecz stymulowania ich rozwoju” (Krajowy Plan Odbudowy – inwestycja
A2.5.1) oraz przy dofinansowaniu Samorządu Województwa Opolskiego.
- 9 XII Wystawę „Pozostał cień” otwarto na kolejowym dworcu głównym
w Opolu. Wernisaż otworzyło odsłuchanie prologu słuchowiska *Tu byli-
śmy*. Następnie głos zabrała dr Renata Kobylarz-Buła, Robert Suchiński
z Publicznego Liceum Sztuk Plastycznych w Opolu oraz dr Anna Czer-
ner, która zainicjowała rozmowę z uczestnikami projektu – uczniami
i jednocześnie twórcami instalacji artystycznej tworzącej ekspozycję.
Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach „Programu wspierania
działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na
rzecz stymulowania ich rozwoju” (Krajowy Plan Odbudowy – inwestycja
A2.5.1) oraz przy dofinansowaniu Samorządu Województwa Opolskiego.

- 16 XII Odbyło się spotkanie świąteczno-noworoczne. W łambinowickiej siedzibie Muzeum zgromadzili się obecni i emerytowani pracownicy placówki. W programie znalazło się odczytanie wierszy przez Edmunda Borzemskiego, podsumowanie roku przez dyrektora dr Violetę Rezler-Wasielewską oraz występ wokalny Natalii Kryjom-Barylak – pracującej w CMJW.
- 19 XII Rozstrzygnięty został konkurs na projekt koszulki, adresowany do uczniów Publicznego Liceum Sztuk Plastycznych w Opolu. Prace inspirowane były ekspozycją „Pozostał cień”, a przygotowano je pod okiem kadry nauczycielskiej liceum plastycznego. Decyzją jury zwyciężył projekt Magdaleny Korbańskiej, a wyróżnienie otrzymała Alicja Pampuch. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach „Programu wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju” (Krajowy Plan Odbudowy – inwestycja A2.5.1) oraz przy dofinansowaniu Samorządu Województwa Opolskiego.

W uzupełnieniu do „Kalendarium”

Zbiory

W roku 2024 zbiory Muzeum wzbogaciły się o 3648 nowych nabytków muzealnych; 1489 zabytków przekazano jako darowizny w wyniku prowadzonej zbiórki pn. „Ocalone pamiątki, zachowana pamięć”; 193 obiekty włączono do zbiorów w drodze zakupów ze środków pochodzących z przychodów własnych, tj. ze zbiórki publicznej. Pełnej konserwacji poddano 107 muzealiów pochodzących ze zbiorów CMJW, w tym 54 w ramach projektu „Nauka dla społeczeństwa, społeczeństwo dla nauki w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach”, 51 w ramach projektu „Lamsdorf/Łambinowice. Archeologia pamięci”, a jeden w ramach finansowania ze środków Stowarzyszenia Przyjaciół CMJW. Konserwacji poddano również 207 jednostek archiwalnych, tj. 1220 kart jenieckich. Zabezpieczono także 1820 obiektów muzealnych oraz 150 jednostek archiwalnych.

Publikacje

Muzeum wydało jedną pozycję w języku angielskim *Witold Pilecki*, autorstwa dr. Piotra Stanka; periodyk naukowy „Łambinowicki Rocznik Muzealny” 2023, t. 46 oraz pracę zbiorową: *Szkie z dziejów obozów w Lamsdorf/Łambinowicach. Historia i współczesność*, z. 7, pod redakcją naukową dr. Kamila Webera. Opublikowano również dwa katalogi wystaw: *Lamsdorf/Łambinowice. Archeologia w miejscu pamięci* (wprowadzenie: dr Violetta Rezler-Wasielewska, autorzy: dr Dawid Kobiałka, dr hab. Michał Pawleta, dr Kamil Karski) oraz *Kocham, do zobaczenia...* (autorzy: dr Anna Czerner, dr Kamil Weber).

Wystawy

W roku 2024 w Muzeum prezentowano dwie wystawy stałe: w Opolu – „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach – dziedzictwo regionalne, narodowe, europejskie” oraz w Łambinowicach – „Miejsce z blizną”. Ponadto przedstawiono 12 wystaw czasowych własnych. W Opolu były to: „Kocham, do zobaczenia...” oraz „Lamsdorf/Łambinowice. Archeologia Miejsca Pamięci”, a także: „Pozostał cień” (na terenie dworca kolejowego w Opolu). W Łambinowicach były to ekspozycje: „«To jeszcze nie koniec...». Żołnierze września 1939 r. w niewoli Wehrmachtu i NKWD (1939–1945)”; „Koniec i początek. Powstańcy Warszawscy w niewoli niemieckiej”; „Na nieludzkiej ziemi. Jeńcy polscy w ZSRR”; „Lamsdorf/Łambinowice. Archeologia Miejsca Pamięci” oraz „Kocham, do zobaczenia...”. W obu siedzibach, zgodnie z planem, prezentowano także siedem ekspozycji czasowych obcych. W Opolu były to: „Ostatni lokator pałacu Lubomirskich. Generał Mieczysław Smorawiński”; „Plakat przeciw wojnie”; „Ujawnienie/Exposure”; „Spotkania. Z historią polskich dzieci syberyjskich”. Natomiast w Łambinowicach: „Porządek i Zagłada. Policja w nazistowskich Niemczech”; „Twarz odwagi. Witold Pilecki (1901–1948)” oraz „#StolenMemory”.

Wystawy CMJW prezentowane były w różnych placówkach kulturalnych na terytorium Polski i za granicą. Wśród tych ekspozycji należy wymienić: „«Bóg się rodzi, moc truchleje...». Święta Bożego Narodzenia w niewoli niemieckiej i radzieckiej podczas II wojny światowej”, „Jeńcy wojenni – europejska pamięć. Łambinowice – muzeum i miejsce pamięci”, „Kocham, do zobaczenia...”, „Koniec i początek. Powstańcy Warszawscy w niewoli niemieckiej”, „Lamsdorf/Łambinowice. Archeologia Miejsca Pamięci”, „«Tatusiu, kiedy wrócisz?» Polskie rodziny w latach II wojny światowej” oraz wystawę fotografii Sławoja Dubiela i Sławomira Mielnika ze spektaklu *Życ za wszelką cenę* w reżyserii Andrzeja Czernika i wykonaniu Teatru Eko Studio. Ponadto, zgodnie z planem, trwały prace nad koncepcją wystawy stałej w Łambinowicach pod roboczym tytułem: „Jeniectwo. Historia i pamięć”.

Anna Chłędzyńska-Gądek